

Opinnäytetyö (AMK)

Terveysala

Sairaanhoitaja (AMK)

2015

Linda Björkqvist, Lotta Karro & Jenna Peuraniemi

# Yli 18-vuotiaiden kokemuksia jälkihuollosta Salossa



**TURUN AMMATTIKORKEAKOULU**  
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Terveysala/sairaanhoitaja (AMK)

Kesäkuu 2015 | 35 sivua, 3 liitettä

Ohjaajat: Sirpa Nikunen, Tiina Pelander

Linda Björkqvist, Lotta Karro & Jenna Peuraniemi

# Yli 18-vuotiaiden kokemuksia jälkihuollosta Salossa

Lastensuojelulain mukaan jälkihuoltoa tulee järjestää huostassa olleelle tai vähintään puoli vuotta avohuollon sijoituksessa olleelle nuorelle. Jälkihuoltovelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 21 vuotta. Jälkihuolto on nuorten tuen ja avun järjestämistä, joita nuori tarvitsee selviytyäkseen itsenäisesti tulevaisuudessaan. Jälkihuolto auttaa nuorta asunnon hankkimisessa, talouden suunnittelussa, opiskeluissa, työelämässä sekä harrastustoiminnassa. Jälkihuolto tukee nuorta myös sosiaalisissa suhteissa sekä muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa Salon kaupungin sosiaalitoimen jälkihuollosta olevien nuorten kokemuksia jälkihuollon tukitoimista. Tavoitteena on kehittää jälkihuoltoa nuorten näkökulmasta.

Opinnäytetyö toteutettiin kyselytutkimuksena. Tutkimusta varten kehitettiin yhdessä jälkihuollontimien kanssa toimiva kyselylomake nuorille. Tutkimus suoritettiin kevään 2015 aikana. Kyselyyn vastanneet nuoret olivat Salon kaupungin jälkihuollon asiakkaita. Kyselyyn vastasi seitsemän nuorta, jotka olivat iältään 18-19-vuotiaita. Tässä tutkimuksessa aineisto analysoitiin tilastollisesti ja avoin kysymys sisällön analyysillä. Tulokset käsiteltiin frekvensseinä.

Tutkimustuloksissa nousi esille nuorten tyytyväisyys Salon kaupungin jälkihuoltoon. Nuoret kokivat, että he saivat tarpeeksi apua ja tukea jälkihuollon tiimiltä itsenäistymisessään. Nuorten mielestä asiakassuunnitelmassa oli otettu hyvin huomioon nuorten omat tarpeet, kuitenkin yksi oli muiden kanssa eri mieltä. Kaikkien mielestä asiakassuunnitelmassa oli otettu hyvin huomioon nuorten verkosto. Sosiaaliohjaajien tuki oli nuorten mielestä myöskin huomioitu hyvin. Sosiaalityöntekijät ovat ystävällisiä, ja nuori saa heiltä tukea tarpeen vaatiessa. Jälkihuolto on palvellut nuoria hyvin ja he ovat saaneet riittävästi tietoa jälkihuollosta.

Jälkihuollon palveluita tulisi kehittää asiakas-lähtöisesti nuorten yksilöllisiä tarpeita vastaavaksi heidän osallisuuttaan tukien. Nuorilta palautteiden kerääminen jälkihuollon kehittämistä ja sen ideointia varten olisi jatkossa kannattavaa. Uusintatutkimuksen tekeminen suuremmalla otannalla voisi tuoda paremmin esiin kehittämiskohteita nuorilta itseltään.

Asiasanat: Jälkihuolto, itsenäistyminen, lastensuojelu

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Health care/registered nurse (AMK)

June 2015 | 35 pages, 3 appendixes

Instructors: Sirpa Nikunen & Tiina Pelander

Linda Björkqvist, Lotta Karro & Jenna Peuraniemi

# Young adults' experiences of after-care in Salo

According to the child welfare law after-care should be organized for those young who have been in custody or at least a half years non-institutional placement. Tree Service Obligation will end when the young person turns 21 years old. Aftercare gives the support and assistance what the young adults needs in order to survive independently in their future. Tree Service Obligation helps young people to find apartment , financial planning, studying, work and hobbies. After-care supports young people in social relationships as well as satisfy personal needs.

Purpose of this research was to survey the town of Salo social aftercare for young adults' experiences after-care support measures. The aim is to develop after-care from the perspective of young people.

The thesis was achieved a questionnaire survey. For the research was developed a questionnaire to young people in collaboration with aftercare team. The research was accomplished during the spring of 2015. Young adults who answered to the study were the clients of Salo after-care. Seven young person answered to the inquiry and they were aged 18 to 19 years of age. In this study data was analyzed statistically and the open question of content analysis. The results were processed as frequencies.

The study results came up the young adults' satisfaction with the City of Salo after-care. The young felt that they got enough help and support for their independence for the after-care team. Young adults think that the customer plan was well reflected in young adults' own needs, however, one did not agree. Everyone thinks that the customer plan was well catered to the young's connections. Social pilots support to the young people had also taken into account as well. Social workers are friendly and the young get their support when they need it. Tree Service has been serving the young people well and they have got sufficient information about the after-care.

The after-care services should be developed client-oriented for individual needs of young adults to respond for their participation to support. Collecting feedback from young adults to develop the after-care and making ideas for the future would be profitable. Making a similar research again with a bigger sample could express more clearly the development targets from young adults themselves.

Keywords: After-care, independence, child welfare

## SISÄLTÖ

<b>1 JOHDANTO</b>	<b>5</b>
<b>2 LASTENSUOJELU SUOMESSA</b>	<b>6</b>
<b>3 NUORTEN JÄLKIHUOLTO</b>	<b>10</b>
<b>4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMAT</b>	<b>17</b>
<b>5 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTTAMINEN</b>	<b>18</b>
<b>6 TULOKSET</b>	<b>22</b>
6.1 Nuorten kokemukset jälkihuollon toimivuudesta	22
6.2 Nuorten kokemukset jälkihuollon tiedon riittävydestä	25
<b>7 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS</b>	<b>27</b>
<b>8 POHDINTA</b>	<b>30</b>
<b>LÄHTEET</b>	<b>33</b>

### LIITTEET

**Liite 1. Tutkimuslupa**

**Liite 2. Kyselylomake**

**Liite 3. Saatekirje**

### TAULUKOT

<b>Taulukko 1. Nuorten kokemukset asiakassuunnitelmasta</b>	<b>24</b>
<b>Taulukko 2. Nuorten kokemukset sosiaalityöntekijöistä</b>	<b>25</b>
<b>Taulukko 3. Nuorten kokemukset sosiaaliohjaajista</b>	<b>26</b>
<b>Taulukko 4. Nuorten kokemukset jälkihuollon palveluista</b>	<b>27</b>

# 1 JOHDANTO

Huostassa olleelle lapselle, nuorelle sekä heitä hoitaville aikuisille kunnan tulisi järjestää tarvittava jälkihuolto. Se tarkoittaa asumiseen, toimentuloon, työhön ja opiskeluun liittyviä tukitoimia. Tukitoimet määritellään yksilöllisten tarpeiden mukaisesti jälkihuoltosuunnitelmassa. Tällöin sosiaalityöntekijän on laadittava yhdessä nuoren kanssa tulevaisuuden suunnitelma. Suunnitelmaan kirjataan ne tukitoimet sekä palvelut, jotka ovat nuoren käytössä jälkihuollon päättymisen jälkeen. Jälkihuoltovelvollisuus päättyy viimeistään, kun nuori täyttää 21 vuotta. (Laaksonen 2006.) Laadukasta jälkihuoltoa tulee olla tarjolla tasapuolisesti kaikille sijoitettuna olleille lapsille ja nuorille riippumatta sijoituspaikasta tai paikkakunnasta (Tapio 2010).

Törmä ym. (2009) tekivät jälkihuoltoselvityksen 12 eri kunnan jälkihuollon toimivuudesta ja sen järjestämisestä. Jälkihuoltoselvityksessä nousi esille suuret erot eri kuntien välillä jälkihuollon järjestämisestä sekä sen resursoinnista. Joissain kunnissa jälkihuolto on vain sosiaalityöntekijöiden varassa kun taas osissa kuntia on jälkihuoltokeskuksia sekä tukihenkilöitä. Kunnissa oli hyvin erilaisia palvelukokonaisuuksia jälkihuollosta nuorille. Kaikissa kunnissa kuitenkin oli mahdollisuus omaan sosiaalityöntekijään sekä taloudelliseen apuun. (Törmä ym. 2009.)

Opinnäytetyöaihe saatiin Salon kaupungilta. Salon kaupungin jälkihuollon tiimi on kehittänyt jälkihuoltopalvelujaan Salossa. Jälkihuollon tiimi on kiinnostunut siitä miten nuoret kokevat jälkihuollon toimivuuden heidän kohdallaan. Tutkimus kohdennettiin Salon kaupungin jälkihuollon piirissä oleville yli 18-vuotiaille nuorille. Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa Salon kaupungin sosiaalitoimen jälkihuollossa olevien nuorten kokemuksia jälkihuollon tukitoimista. Tavoitteena on kehittää jälkihuoltoa nuorten näkökulmasta.

## 2 LASTENSUOJELU SUOMESSA

Lastensuojelulain (13.4.2007/417) tarkoituksena on turvata lapsenoikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Kunnan tulee järjestää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua. Perhe- sekä lapsikohtaista lastensuojelua ovat avohuollon tukitoimet, lastensuojelutarpeen selvitys, lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvät sijaishuolto sekä jälkihuolto. Näiden tarkoituksena on edistää ja turvata lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Lastensuojelu jaetaan ehkäisevään lastensuojeluun ja lapsi- ja perhekohtaiseen lastensuojeluun. Ehkäisevällä lastensuojelulla turvataan lapsen hyvinvointia, kehitystä ja kasvua sekä tuetaan vanhempia. Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä, päivähoidossa, äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/4173.) Tällöin perheiltä ei vaadita lastensuojelun asiakkuutta, se on vain osa perheiden hyväksi tehtyä työtä. Lapset tulee myös ottaa huomioon aikuisille suunnatuissa palveluissa, näitä on esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalvelut, joissa arvioidaan vanhemman kykyä huolehtia lapsestaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012a.)

Lastensuojelun tulee riittävän aikaisin pyrkiä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. Lapsen etu on ensisijaisesti otettava aina huomioon. Kun lapsen etua arvioidaan tulee ottaa huomioon tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi sekä läheisten ihmissuhteiden jatkuvuus, mahdollisuus saada ymmärrystä ja hellyyttä. Nuoren tulee saada iän ja kehitystason mukaista valvontaa ja huolenpitoa, taipumuksia ja toivomuksia koulutukseen, turvallisen kasvuympäristön sekä ruumiillisen että henkisen koskemattomuuden. Nuorille tulee antaa mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa häneen koskevissa asioissa, kielellinen, kulttuurinen ja uskonnollinen tausta tulee huomioida. Jollei lapsen etu muuta vaadi, tukee lastensuojelun toimia hienovaraisesti käyttäen avohuollontukitoimia. Jos lapsen edun kannalta sijaishuolto on tarpeen, tulisi se tehdä viivytyksettä. (Lastensuojelulaki 2007/417

4). Lapsen toivomuksia tulee aina kuunnella hänen kehitystasoonsa vastaavalla tavalla. Kunnan viranomaisten tulee seurata ja edistää lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistaa kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistä niiden syntymistä. (Lastensuojelulaki. 13.4.2007/417)

Lastensuojelu käynnistetään, kun on huoli lapsen hyvinvoinnista, terveydestä tai kehityksestä. Lasten/nuorten hyvinvointia vaarantavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi lapsen hoidon laiminlyönti, vanhempien päihteiden käyttö, mielenterveyden ongelmat tai voimakkaat ristiriidat perheessä. Nuori voi myös itse vaarantaa hyvinvointiaan esimerkiksi päihteillä, laiminlyömällä koulunkäyntiään tai tekemällä rikoksia. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.)

Sosiaalityöntekijän työ lastenhuollossa alkaa, kun on tehty lastensuojeluilmoitus tai kun lastensuojelun henkilökunta on saanut tietää lastensuojelun tarpeesta olleesta lapsesta. Kiireelliset lastensuojelu tapaukset tulee arvioida välittömästi. Kiireettömissä tapauksissa sosiaalityöntekijä arvioi tilanteen seitsemän päivän kuluessa ja päättää, onko tehtävä lastensuojelutarpeen selvitys. Tarpeen selvitys tulee tehdä kunnan sosiaalitoimessa kolmen kuukauden kuluessa asian vireille tulosta. Kun selvitys on tehty, huoltajalle ja lapselle ilmoitetaan lastensuojelun asiakkuuden jatkumisesta tai päättymisestä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012b.)

Lastensuojelun asiakkaana oleva lapsi saa oman sosiaalityöntekijän, joka vastaa lapsen asioista. Kunta on velvollinen järjestämään perheelle sosiaalihuollon palvelut, jotka katsotaan lapsen hyvinvoinnin kannalta välttämättömiksi terveyden ja kehityksen kannalta. Jos lapsi itse vaarantaa omaa terveyttään tai kasvuolot ovat lapselle vaaralliset, on viipymättä aloitettava lapselle avohuollon tukitoimet. Tukena voidaan järjestää esimerkiksi terapiaa, tukihenkilö, perhetyö, vertaisryhmätoimintaa tai virkistystoimintaa. Jos tarve lastensuojeluun johtuu riittämättömästä toimeentulosta tai puutteellisista asumisolosta, kunnan tulee järjestää riittävä taloudellinen tuki, korjattava asumisolosten puutteet tai järjestettävä tarpeenmukainen asunto. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012c.) Avohuollon tukitoimet ovat maksuttomia, kuitenkin

perhehoidosta, laitoshoidosta tai asumispalveluista voidaan periä maksu. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009.)

Jos avohuollon tukitoimet eivät ole lapselle sopivia ja lapsi/kasvuolot ovat vaaraksi lapselle, lapsi on otettava huostaan. Kuitenkin huostaanotto voidaan toteuttaa vain silloin, jos sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. Ennen kuin lapsi sijoitetaan tulee huomioida lapselle läheisten henkilöiden mahdollisuus ottaa lapsi luokseen asumaan tai keskustella, miten muuten läheiset voivat osallistua lapsen tukemiseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012c.)

Sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai hallinto-oikeuden väliaikais määräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoitoa kodin ulkopuolella. Sijaishuolto voidaan järjestää perhehoitona sijaisperheessä tai laitoshuoltona lastenkodissa, koulukodissa tai muussa lastensuojelulaitoksessa. Lapsi voidaan sijoittaa joko yksin tai vanhempien kanssa, tuen tarpeen arvioimiseksi, lapsen kuntouttamiseksi tai väliaikaisen huolenpidon järjestämiseksi. Sijoitukseen tarvitaan yli 12 vuotiaan lapsen sekä hänen huoltajansa suostumus. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009.)

Sijaishuoltoa järjestää se kunta, joka sijoittaa lapsen. Sijaishuoltopaikka tulee olla lapsen tarpeiden mukainen, tästä asiasta vastaa sijoittava kunta. Valinnassa on otettu huomioon hoidon jatkuvuus sekä lapsen kielellinen, kulttuurinen ja uskonnollinen tausta. Läheisten ihmissuhteiden pitämiseen tulee olla lapsella mahdollisuus. Hänellä on oikeus tavata vanhempiaan, sisaruksiaan ja muita läheisiä ihmisiä. Kun lapsi sijoitetaan sijaishuoltoon hänen terveydentilansa on tutkittava, ellei ole riittäviä tietoja lapsen hoidon aikaisemmasta järjestämisestä. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/41751.)

Huostaanoton valmistelee lastensuojelun sosiaalityöntekijä. Päätöksen tekee kunnan sosiaalihuollon johtava viranhaltija tai hänen määräämänsä muu virkailija. Jos lapsi on jo täyttänyt 12-vuotta, on hänellä oikeus vastustaa huostaanotto päätöstä, tässä tapauksissa hallinto-oikeus ratkaisee huostaanottoasian. Päätös lopettamisesta tehdään, kun sijaishuollon tarvetta ei



enää ole ja lopettaminen ei ole selvästi vastoin lapsen etua. Viimeistään, kun nuori täyttää 18 vuotta hänen huostassapito päättyy. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012a.)

### 3 NUORTEN JÄLKIHUOLTO

Jälkihuolto on nuorten tuen ja avun järjestämistä, jota nuori tarvitsee selviytyäkseen myöhemmin omillaan. Näitä apuja ovat asunto, taloudellinen ja henkinen tuki, tuki koulunkäynnissä, sijoittamisessa ja harrastustoiminnassa sekä turvalliset ihmissuhteet. (Sosiaali- ja terveystalvet 2011.) Kunnan tulee järjestää jälkihuoltoa huostassa olleelle tai vähintään puolivuotta avohuollon sijoituksessa olleelle nuorelle. Jälkihuoltoa voidaan järjestää myös muille lastensuojelun asiakkaina olleille nuorille. Jälkihuoltona nuorta voidaan tukea koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankkimisessa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä, muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2009.) Laadukasta jälkihuoltoa tulee olla tarjolla tasapuolisesti kaikille sijoitettuna olleille nuorille riippumatta sijoituspaikasta tai paikkakunnasta. Jälkihuolto on nuorten elämän sekä lastensuojelun onnistumisen kannalta olennainen vaihe. Kunnat sekä sijaishuollon toimijat varaavat työhön resursseja sen mukaisesti, kun niitä tarvitsee. (Laaksonen 2004.)

Törmä ym. (2009) jälkihuoltoselvityksen mukaan monessa kunnassa jälkihuollon järjestäminen kärsii sosiaalityöntekijöiden suuresta kuormituksesta sekä resurssien puutteista. Jälkihuolto jää usein akuuttien lastensuojelutehtävien varjoon. Useissa kunnissa ei ollut käytettävissä vain jälkihuoltoon keskittyneitä työntekijöitä, vaan työntekijät hoitivat myös muita lastensuojelun asiakkaita. Jälkihuollon suunnitelma, joka on laissa määrätty tehtäväksi jokaiselle jälkihuollon asiakkaalle jäi toteutumatta osissa kunnissa. Suunnitelmat olivat suullisia, vanhoja tai niitä ei nähty tarpeen tehdä, koska nuori oli muuttanut takaisin kotiin tai käytti vain taloudellisia apuja. (Törmä ym. 2009.)

Huotarin (2010) tutkimuksessa haastateltiin kuutta jälkihuollon päättymisvaiheessa olevaa nuorta sekä neljää sosiaalityöntekijää siitä, mitä on itsenäistyminen. Itsenäistyminen tarkoitti toiminnan muutosta entisiin toimintoihin verrattuna. Nuoret näkivät nämä toiminnot oman elämän arkipäivän asioiden hoitamisena. Näillä arkipäivän asioilla nuoret tarkoittivat esimerkiksi

pyykin pesua, taloudellista hallintoa ja sitä, ettei heitä jatkuvasti kontrolloitu. Sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta nuorten itsenäistyminen oli juuri näitä asioita mitä nuoret olivat maininneet haastatteluissa; he oppisivat huolehtimaan itsestään ja omista asioistaan. Sosiaalityöntekijät toivat myös esille itsenäistymisen prosessin, jossa nuori pääsi kehittymään ja rakentamaan omaa elämää ottaen huomioon omat arvonsa ja ajatuksensa. (Huotari 2010.)

McGee ym. (2014) teettivät Skotlannissa jälkihuollossa oleville nuorille (n=10) tutkimuksen, joka osoitti, että viranomaiset kohtaavat edelleenkin merkittäviä haasteita tarjoamalla nuorille laadukkaita jälkihuollon palveluja. Skotlannin jälkihuollon palveluihin kuuluvat; itsenäisen asumisen harjoittelu sekä asiakassuunnitelman laatiminen sekä toteuttaminen ja tukeminen nuorta aikuisikää kohti. Tutkimuksessa haasteiksi nousivat esille: miten nuorten tarpeet voidaan huomioida, miten varmistaa, että nuoret saavat tarvitsemansa tiedot jälkihuollosta, sekä seurata nuorten tuloksia onnistumisissa. Nuoret tarvitsevat apua koulutukseen ja uraan, majoitukseen, terveyteen ja hyvinvointiin. Nuorten läheisten mukaan ottaminen on myöskin tärkeä osa prosessia, koska nuoret tarvitsevat itsenäistymisessään aikuisten apua. (McGee ym 2014.)

Jälkihuollontyö on suunnitelmallista ja perustuu jälkihuollon asiakassuunnitelmaan (Laaksonen 2004). Nuoren siirtyessä jälkihuollon piiriin hänelle laaditaan oma jälkihuollon asiakassuunnitelma. Jälkihuollon asiakassuunnitelma on lastensuojelulaissa määrätty. (Ilonen 2008.) Jälkihuollon asiakassuunnitelma kartoitetaan yhdessä nuoren ja hänen sosiaalityöntekijänsä kanssa. Tässä mukana voivat olla myös nuoren vanhemmat, nuoren sijaishoitopaikan omahoitaja sekä muita nuorten tukiverkostoon kuuluvia henkilöitä. Jälkihuoltoa järjestää hyvinvointitoimialan jälkihuoltoyksikkö. (Terveys- ja hyvinvoinninlaitos 2015.) Suunnitellussa otetaan huomioon ne ketkä tukevat nuorta jälkihuollon aikana sekä mitkä palvelut ovat heille tarjolla. Jälkihuollon asiakassuunnitelmaan kirjataan jatko-opinnot, asuminen, sosiaalisen verkoston tila, harrastukset, työ ja toimeentulo, tavoitteet ja keinot jäljellä olevalle sijoitusajalle sekä vastuista ja työnjaoista sopiminen. (Ilonen 2008.)

Jälkihuollon asiakassuunnitelmaa suunniteltaessa nuorten oma rooli tavoitteiden asettajana ja toimijana on keskeinen. Jälkihuollon asiakassuunnitelmaan kirjataan yhdessä nuoren kanssa, jotta selviää miten juuri ne asiat näkyvät heidän elämässään. Jälkihuollon asiakassuunnitelmassa tulisi olla sekä lyhyen- että pitkän tähtäimen suunnitelmia. Nuorille tulisi tehdä myös varasuunnitelma, jos alkuperäinen suunnitelma ei jostain syystä toimitakaan. Jälkihuolto suunnitelmien tulee olla helposti ymmärrettäviä ja toteutettuja. Liian isoja haasteita ei saa nuorille antaa, jotta nuoret pysyisivät suunnitelman mukana. Jälkihuollon asiakassuunnitelmassa tulee olla nuorten omat tavoitteet ja tarpeet sekä saada suunnitelma nuorten omaa toimintaa tukevaksi. (Laaksonen 2004.)

Lastensuojelulaki velvoittaa tukemaan myös jälkihuolletun vanhempia ja huoltajia sekä henkilöä, jonka hoidossa ja kasvatuksessa nuori on. Lähiverkoston tuen merkitys on kiistaton itsenäistymisen tukemisessa. Jos nuorella ei ole "luonnollisia" sukulaissuhteita, tällöin olisi tärkeää, että nuori voisi pitää yhteyttä niihin aikuisiin, jotka he ovat kokeneet läheisiksi. (Laaksonen 2004.) Jokisen (2011) Tutkimuksessa selvitettiin nuorten (n=8) kokemuksia jälkihuollon palveluista. Tutkimuksessa nuoret kokivat negatiivisena yhteistyön vähäisyyden läheisiin ihmisiin. Nuoret kaipasivat läheisiään mukaan jälkihuollon prosessiinsa. (Jokinen 2011.)

Jälkihuolto toteutetaan sosiaaliohjaajan tapaamisilla sovitusti sekä toimistossa, että nuoren omassa kodissaan. Tapaamisten määrä sovitaan nuoren kanssa aina hänen tarpeidensa mukaan. Tapaamisissa tarkastellaan asiakassuunnitelman tavoitteita sekä niihin pääsemistä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinninlaitos 2015.) Sijoittamisen jälkeen nuoret tarvitsevat tuekseen tuttua ja luotettavaa aikuista, jolta on helppo pyytää apua. Jokisen (2011) tutkimuksessa negatiivisia kokemuksia nuorilla oli liian vähäiset tapaamiskerrat tukihenkilön kanssa, sekä tukihenkilön vaihtuminen. Tutkimuksessa nousee esille tukihenkilön tärkeys nuoren itsenäistymisen tukena. Tukihenkilön tulee olla luotettava ja heidän suhteensa tulee toimia hyvin toisiaan kohtaan. Tärkeintä tukihenkilön toiminnassa oli nuoren arvostaminen sekä huolien

kuunteleminen ja niissä auttaminen. (Jokinen 2011.) Jos yhteydenpito ja tukeminen päättyisivät täysi-ikäisyyteen pitkäaikaisen sijoituksen aikainen tuki keskeytyisi epätarkoituksenmukaisella tavalla. Nuoret tarvitsevat vahvistusta, että hänestä ja hänen verkostostaan ollaan edelleen kiinnostuneita ja otetaan edelleen huomioon heidän hyvinvointinsa. (Ilonen 2008.)

Kun nuori on ollut pitkään sijoitettuna, tarvitsee hän lisää aikaa elämisen opetteluun muuttuneessa ympäristössä. Vahvistamalla toivoa ja tukemalla tulevaisuuden näkymiä tuetaan samalla nuoren sekä hänen lähiverkostonsa mahdollisuuksia ottaa omat voimavaransa kokonaisvaltaisesti käyttöön. Yhteiskunnan kannalta jälkihuolto on taloudellisesti järkevää. Kun nuori saa muutaman vuoden tiivistä tukea pitkäaikaisen syrjäytymisen uhka pienenee. Lapsen jälkihuolto aloitetaan varsinaisesti jo sijoituspaikassa. Lapselle/nuorelle opetetaan taitoja, jotta hän pärjäisi itsenäisesti muuttaessaan. Näitä ovat esimerkiksi ruuanlaitto, siivous, itsestään huolehtiminen (Ilonen 2008.)

Jurvansuu (2013) kehittämishankke toteutettiin bikva-mallilla haastatteleamalla sekä jälkihuoltonuoria, sosiaalityöntekijöitä sekä lastensuojelun esimiehiä. Kehittämishankkeessa keskeiseksi tueksi nuoret (n=9) kokevat hyvän suhteen sosiaalityöntekijän kanssa. Ilman toimivaa suhdetta nuori on vaarassa jäädä palvelujen ulkopuolelle ja vaikka saakin palveluita, nuori ei ole tilanteeseen tyytyväinen. Hyvällä suhteella on iso merkitys jälkihuollon jälkeenkin. Kehittämishankkeen mukaan jälkihuoltoon liittyvällä tiedolla ei ole merkitystä ellei se ole oikea-aikaista eikä nuori koe sitä omakohtaisesti merkitykselliseksi. Nuoret kokevat tärkeimmäksi lähiverkostonsa, joilta tulee ensisijainen ja konkreettinen tuki nuorelle silloin kun hän sitä tarvitsee. Nuoret tarvitsevat tietoa oikeuksistaan ja vastuistaan sekä henkistä tukea koko jälkihuollossa olonsa ajan. Lastensuojelun jälkihuollon palveluita tulisi kehittää asiakaslähtöisesti nuorten yksilöllisiä tarpeita vastaavaksi heidän osallisuuttaan tukien. (Jurvansuu 2013.)

Kunnan velvollisuus on lain mukaan tukea jälkihuollossa olevaa nuorta taloudellisesti niin, että tuki on riittävä. Toimentulotuen normeja käytetään tukea määriteltäessä. (Perhe- ja sosiaalipalvelut 2014.) Kun nuori on kodin

ulkopuolisessa sijoituksessa kunta kerää nuorelle itsenäistymisvaroja. Itsenäistymisvarat kattavat 40% nuoren tuloista, korvauksista ja saamisista. Näitä tuloja on esimerkiksi elatusavut sekä eläkkeet. Jollei nuorella tällaisia tuloja ole tulee sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tukea nuorta itsenäistymisessä tarpeellisilla itsenäistymisvaroilla. Sosiaalihuollon vastaavalla toimielimellä on oikeus päättää, koska nuori saa nuo itsenäistymisvarat käyttöönsä. Itsenäistymisvarat on viimeistään annettava nuoren käyttöön hänen täytettyään 21-vuotta. Itsenäistymisvarat on tarkoitettu itsenäisen elämän alkuun pääsemiseen esimerkiksi asunnon hankkimiseen, kalustamiseen sekä opiskeluihin. ( Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2015)

Nuorten asumisen järjestäminen on tärkeä osa jälkihuoltoa. Nuorten itsenäistyminen ei saa vaarantua asunnon puutteen vuoksi. Nuoren sijoittanut kunta on vastuussa nuorten asunnoista jälkihuollon ajaksi. (Laaksonen 2004.) Tukiasunto on yleensä tavallinen kunnan asuntokantaan kuuluva kerrostaloasunto, jotka ovat yksiöitä. Tukiasumisessa sovelletaan määräaikaista huoneenvuokralain mukaista vuokrasopimusta. Tukiasuntoon nuoren tulee saada oman sosiaalityöntekijänsä sekä ohjaajansa tuen. Eläminen tukiasunnossa edellyttää nuorelta lähes itsenäistä pärjäämistä. (Perhe- ja sosiaalipalvelut 2014.)

Tukiasunnot on tarkoitettu 16- vuotta täyttäneille nuorille, joilla on jo lastensuojelun asiakkuus sekä sellaiselle nuorelle, joka tarvitsee erityistä tukea itsenäistymiseen. Lähettävänä tahona toimii joko avohuollon tai sijaishuollon sosiaalityöntekijä. Ennen kuin nuori voi muuttaa tukiasuntoon tulee hänen suorittaa asumisvalmennus tai taitojen kartoitusjakso. Asuminen tukiasunnossa onnistuu parhaiten silloin, kun nuori on itse motivoitunut ja yhteistyökykyinen. Tukiasuminen päättyy viimeistään, kun nuori täyttää 21- vuotta. (Perhe- ja sosiaalipalvelut 2014.)

Huotarin (2010) tutkimuksessa kartoitettiin myöskin nuorten (n=6) itsenäistymisen muutoksia, jotka auttavat itsenäisyyteen. Nuorten mielestä itsenäistyminen näkyi omien arkipäivän asioiden tekemisellä, jolloin samalla he huomasivat ettei lähipiiri kontrolloinut nuorta enää kuten aikaisemmin. Tutkimus

osoitti, että oikeus asunnosta ja toimeentulotuesta oli merkityksellinen tukimuoto nuorille sen kautta nuorten piti ottaa vastuuta omista laskuistaan ja tekemisistään ja mahdollisti näin itsenäisiin päätöksentekoihin. Sosiaalityöntekijöiden mielestä kaikki jälkihuollon tuet ja palvelut olivat itsenäistymiselle merkityksellisiä. Nuoret tarvitsivat kuitenkin vielä paljon apua arjessa selviytymiseen, vaikka itsenäistyminen olikin päässyt hyvään alkuun. (Huotari 2010.)

Kokkonen (2005) selvitti helsinkiläisten jälkihuolto nuorten (n=6) mielipiteitä, mitkä heidän mielestään olivat tärkeitä asioita itsenäiseen elämään. Tutkimuksessa tärkeimmiksi asioiksi nuorten keskuudessa nousivat tukiasunto sekä taloudellinen tuki. Nuoret pitivät sosiaalityöntekijöiden tukea vähemmän merkityksellisenä, mitä tutkimuksen alussa saatettiin olettaa. Omalla tukiverkostolla oli tutkimuksen mukaan suuri merkitys itsenäistymisen tukemisessa, viranomaisten rooli oli tutkimuksen mukaan auttaa nuoria ulkoisen elämän hallinnassa. (Kokkonen 2005.)

Jälkihuollon päätyttyä sosiaalityöntekijän on laadittava yhdessä nuoren kanssa suunnitelma, johon kirjataan ne palvelut ja tukitoimet, jotka ovat nuoren käytössä jälkihuollon päättymisen jälkeen (Sosiaali- ja terveystyö 2011). Nuoren hänelle tärkeiden ihmissuhteiden vahvistaminen on tärkeää niin, että hekin pystyvät tukemaan nuorta jälkihuollon aikana ja sen loputtua. Nuoren kanssa tulisi säännöllisesti keskustella hänelle läheisistä ihmissuhteista (Ilonen 2008.) Huotarin tutkimus osoitti, että jälkihuollon loputtua nuoret olivat itsenäistymässä, mutta eivät vielä olleet kokonaan itsenäistyneet. Tästä syystä nuoret tarvitsevat vielä paljon apua ja ohjausta jälkihuollon loputtuakin. (Huotari 2010.)

Kunnan velvollisuus jälkihuollon järjestämisestä loppuu viiden vuoden kuluttua siitä, kun hän on ollut viimeisen kerran kodin ulkopuolisessa sijoituksessa. Velvollisuus päättyy nuorilla viimeistään 21 -vuotiaana (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.) Jälkihuollon päätyttyä arvioidaan miten jälkihuollonsuunnitelman tavoitteet ovat saavutettu nuoren kehityksen ja suunnitellun prosessin kannalta. Päätyessä on tärkeää kerätä nuorelta ja

hänen läheisiltään tietoa mitkä asiat ovat parhaiten auttaneet jälkihuollon prosessissa. Jälkihuollon päättäminen tehdään jälkihuollon suunnitelman mukaisesti ja niin, että se on selkeää kaikille osapuolille. (Ilonen 2008.)

Varho-Soininen (2003) tutki nuorten (n=6) mielipiteitä jälkihuoltoa kohtaan tutkimukseen osallistui kuusi nuorta. Tutkimus kertoi nuorten mielipiteistä jälkihuoltoa kohtaan. Tutkimus osoitti, että jälkihuollossa on vielä parantamisen varaa. Tärkeää nuorille oli selkeät ohjeet asunnon sekä tukipalveluja haettaessa. Arkisissa asioissa nuoret eivät tarvitse paljon avustusta. Tukihenkilöpalveluita käytetään yleisesti muutenkin kuin taloudellisentuen hakemisessa. (Varho-Soininen 2003.)



## **4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMAT**

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa Salon kaupungin sosiaalitoimen jälkihuollossa olevien nuorten kokemuksia jälkihuollon tukitoimista. Tavoitteena on kehittää jälkihuoltoa nuorten näkökulmasta.

Tutkimusongelmat:

- 1.Mitä mieltä nuoret ovat jälkihuollon toimivuudesta?
- 2.Mistä asioista nuoret tarvitsevat enemmän tietoa jälkihuollossa?

## 5 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTTAMINEN

Jälkihuollossa on tärkeää tukea sijaishuollossa ollutta lasta tai nuorta sekä hänen läheisiään. Huomioon tulisi myös ottaa sijaisvanhemmat, jonka hoidossa nuori on. Sosiaalityöntekijän on huolehdittava, että lapselle laaditaan ajoissa jälkihuollon asiakassuunnitelma. (Terveysten ja hyvinvoinninlaitos 2013.) Laadukasta jälkihuoltoa tulee olla tarjolla tasapuolisesti kaikille sijoitettuna olleille lapsille ja nuorille riippumatta sijoituspaikasta tai paikkakunnasta. Jälkihuollon tuki tulee olla riittävää. Jälkihuolto tiedostetaan oleelliseksi vaiheeksi lastensuojelun onnistumisen kannalta, kunnat sekä sijaishuollon tiimi varaavat tarpeeksi resursseja jälkihuolto nuorten tarpeiden mukaisesti. Jälkihuollon tehtävänä on tehdä jälkihuollon asiakassuunnitelma jossa on nuorelle sopivan suuruisia tavoitteita. (Tapio 2010.)

Nuori sekä hänen läheisverkostonsa tulee aina kohdata arvostavasti sekä voimavaroja etsien. Työntekijän ja nuoren tulisi tutustua jo paljon ennen jälkihuollon aloittamista, jotta luottamus säilyisi koko jälkihuollon ajan. Nuorille kehitetään koko ajan uusia mahdollisuuksia koulutuksien suorittamiseen sekä monimuotoiseen työtoimintaan. (Tapio 2010.) Salon kaupungilta saatiin lupa opinnäytetyön tekemiseen. Aihe saatiin Salon kaupungin sosiaalihuollon jälkihuollon tiimiltä, joka haluaisi kehittää jälkihuoltoa nuorten näkökulmat huomioiden.

Salossa jälkihuollon piiriin kuuluvia yli 18-vuotiaita nuoria on 51 nuorta. Salon kaupungissa toteutetaan sijais- ja jälkihuollon tiimin kautta. Sijais- ja jälkihuollon tiimissä työskentelee kaksi perhehoidon sosiaalityöntekijää ja kaksi laitoshuollon työntekijää. Tiimiin kuuluvat myös kolme sosiaaliohjaaja, jotka antavat nuorille jälkihuollon ohjausta. Yksi sosiaaliohjaajista työskentelee selkeämmin juuri jälkihuoltonuorten kanssa. Jälkihuoltonuorten toimeentuloasiat hoidetaan aikuissosiaalipuolella. Salossa jälkihuollon palveluihin kuuluvat psykososiaalinen tuki, ohjaus ja neuvonta itsenäiseen elämään sekä yhteiskunnan palveluiden käyttöön, tuki omien voimavarojen löytämiseksi sekä tulevaisuuden suunnitteluun, asunnon hankkiminen, tuki koulunkäyntiin ja työelämään, taloudellista tukea sekä rahankäytön suunnittelua

ja ohjausta ja aikuisen ihmisen säännöllinen tuki sijoituksen jälkeen. (Jurvansuu 2013.)

Tietoja aiheesta haettiin Medic-, Cochrane-, Medline-, Cinalh-, sekä Ebsco tietokannoista eri hakusanoilla. Käytettyjä hakusanoja olivat lastensuojelu, lasten jälkihuolto, jälkihuolto + järjestäminen, jälkihuolto + ohjaus, jälkihuolto + toteutus, jälkihuolto + päättyminen, lastensuojelulaki, sijaishuolto. Valintakriteereinä käytettiin vuosilukurajausta (2005-2014), kuitenkin työhön tuli poikkeuksia vanhempien lähteiden vuoksi. Hakujen määrä vaihteli 0-55668 välillä. Kaikki haut eivät tuottaneet tuloksia. Medic tietokannasta löytyi eniten lähteitä.

Kyselytutkimuksen eli survey-tutkimuksen tarkoituksena on koota tietyin kriteerein valitulta kohderyhmältä vastauksia samoihin kysymyksiin. Aineisto, joka kerätään kyselytutkimuksessa, käsitellään kvantitatiivisesti. Survey-tutkimuksilla tarkoitetaan usein sitä kun tutkitaan suurta rajattua kohderyhmää, mutta yksinkertaisesti ilmaistuna survey-tutkimuksella tarkoitetaan kyselymenetelmän avulla tehtyä tutkimusta. Tutkimus kohteena on tietty valittu kohderyhmä suuremmasta perusjoukosta. (Anttila 1998.)

Survey-tutkimuksessa kerätään tietoa standardoidussa muodossa rajatulta kohderyhmältä. Piirteitä survey-tutkimukselle on, että poimitaan yksilöitä joilta aineisto kerätään yksilöllisesti standardoidusti. Tavallisesti käytetään kyselylomaketta tai haastattelua, jonka perusteella kerätyn aineiston avulla pyritään kuvailemaan, vertailemaan ja selittämään tutkittuja ilmiöitä. Kyselytutkimus on tehokas tutkimustapa se säästää tutkijan aikaa sekä vaivannäköä. (Hirsjärvi ym 2009.)

Kvantitatiivinen tutkimus eli määrällinen on tutkimus perustuu kohteen kuvaamiseen ja tulkitsemiseen tilastojen ja numeroiden avulla. Siinä ollaan kiinnostuneita erilaisista luokitteluista, vertailusta ja numerisiin tuloksiin perustuvista ilmiöiden selittämisestä. (Jyväskylän yliopisto 2012.)

Tutkimuskohdetta pyritään katsomaan puolueettoman ulkopuolisen silmin. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa esitettävät kysymykset ovat perusteltu teoriasta käsin. Tutkimuksen periaatteena on pysyä erillään haastateltavista kohteista, eikä ryhtyä kysymyksen ulkopuoliseen vuorovaikutukseen ollenkaan. (Kurkela 2013.)

Tutkimustavaksi valittiin kvantitatiivinen kyselymenetelmä, jolla koettiin saavan jälkihuoltonuoret paremmin tavoitettua. Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoituivat Salon kaupungin jälkihuollon piirissä olevat nuoret. Kyselymenetelmä oli myös puolueeton näkökulma nuorten kokemuksiin jälkihuollosta.

Survey-tutkimuksessa tietoa kerätään suunnitelmallisesti joko kyselyn tai haastattelun avulla. Se on tehokas tapa kerätä tietoa. Tiedot kerätään huolellisesti suunnitellun kyselylomakkeen avulla. (Hirsjärvi ym. 2009.) Salon kaupungilta saatiin tutkimuslupa (Liite 1) opinnäytetyön tekemiseen. Kyselylomake (Liite 2) on kehitetty vastaamaan nuorten mielipiteitä jälkihuollon toimivuudesta sekä missä asioissa heidän mielestään olisi parannettavaa. Kyselylomaketta ei ollut käytetty aikaisemmin tutkimuksissa. Kyselylomake laadittiin yhdessä jälkihuollon työntekijöiden kanssa.

Kyselylomakkeessa (Liite 2) kysyttiin nuorten taustatietoja kuten ikä, sukupuoli, asumisjärjestelyt. Kyselylomakkeessa ensimmäiseen tutkimusongelmaan haettiin tietoa jälkihuollon toimivuudesta ja sen sujuvuudesta. Kyselylomakkeessa väittämät 7-16 vastaavat tähän ongelmaan. Toiseen tutkimusongelmaan selvitettiin nuorten ideoita jälkihuollon kehittämiseksi. Kyselylomakkeessa väittämillä 6, 18-19 ja avoimella kysymyksellä numero 20 nuorilla oli mahdollisuus tuoda omia kehittämisideoita ja kokemuksia toimivuudesta julki tutkimuksessa. Asenteiden ja käyttäytymisen mittarina käytetään Likert-asteikkoa. Vastausvaihtoehdot ovat ääripäästä toiseen (vaihtoehdot ei lainkaan, todennäköisestä, aina erittäin todennäköiseen). Yksinkertaisten kyllä/ei-kysymysten sijaan se mittaa mielipiteiden eri asteita.

Hyödyllisyys on huomattu arkaluontoisissa tai vaikeissa asioissa. Vastaukset kysymyksiin voi auttaa myös helpommin tunnistamaan parannettavia asioita. (Taanila 2014.) Tähän kyselylomakkeeseen nuoret vastasivat hymiöitä käyttämällä: ☺ = Täysin samaa mieltä, ☹ = jokseenkin samaa mieltä, ☹ = täysin eri mieltä.

Kun aineiston kerääminen tehdään kyselylomakkeella tarvitaan saatekirje. Kirjallisen saatteen perusteella vastaaja tietää mihin tarkoitukseen hän tietojaan ja mielipiteitään antaa ja mihin hänen antamiaan tietoja käytetään. Saatekirjeen perusteella vastaaja voi tehdä päätöksen tutkimukseen vastaamisesta tai vastaamatta jättämisestä. (Vilkkä 2007.) Saatekirjeen (Liite 3) tehtävänä oli motivoida nuoria vastaamaan rehellisesti sekä selvittää tutkimuksen taustoja. Tarkoituksena oli kertoa kyselyn tärkeydestä vastaajalle. Saatekirjeestä selviää mitä tutkitaan, ketä tutkitaan sekä vastauksien luottamuksellisuus.

Kyselylomakkeet toimitettiin saatekirjeineen Salon kaupungin jälkihuolto-tiimille. Nuoret saivat vastata kyselylomakkeisiin vapaaehtoisesti käydessään sosiaaliohjaajan luona. Sosiaaliohjaaja suositteli nuoria vastaamaan kyselylomakkeeseen. Kyselyyn nuoret vastasivat nimettömästi. Salon kaupunki tarjosi leffalipun nuorelle kyselyyn vastaamisesta.

Tavoitteena oli kymmenen nuoren vastaukset kyselyyn. Aineisto kerättiin Salossa keväällä 2015. Kyselylomakkeet toimitettiin Salon kaupungin jälkihuoltotiimille huhtikuussa 2015 tutkimusluvan saamisen jälkeen. Kyselylomakkeisiin oli mahdollisuus vastata kuuden viikon aikana. Kyselyyn vastaaminen katsottiin suostumiseksi tutkimukseen. Tuloksissa on käytetty frekvenssiä kertomaan esiintymiskertojen lukumäärää. Sen symbolina on käytetty kirjainta f. Frekvenssijakauma on taulukko, jossa luetellaan kaikki asiaan liittyvät tilastomuuttujien yksittäisten havaittujen arvojen lukumäärät. (Internetix 2013.)

Tässä tutkimuksessa aineisto analysoitiin tilastollisesti. Tulokset käsiteltiin tukkimiehenkirjanpidolla, koska otanta kyselyyn oli ajateltua pienempi. Tulokset esitetään neljässä eri taulukossa. Taulukot on jaoteltu väittämien perusteella.

Tutkimus valmistui ja raportoitiin keväällä 2015 Salossa, Turun ammatti-korkeakoulussa. Raportti opinnäytetyöstä toimitettiin toimeksiantajalle sekä vietiin sähköisesti theseus-arkistoon.

## 6 TULOKSET

Kyselyrungossa kyseltiin ensin perustietoja nuorista. Kyselyyn vastanneista nuorista kuusi oli 18-vuotiaita ja yksi heistä oli 19-vuotias. Kuusi nuorista oli miehiä ja yksi oli nainen. Seuraavaksi kysyttiin elämäntilanteesta, onko töissä tai opiskeleeko. Vastanneista nuorista neljä olivat työttömiä ja kolme opiskeli. Nuoret vastasivat asuinpaikakseen ennen jälkihuollon aloittamista laitoksen ja yksin kotona. Nyt nuorista asuu viisi omassa kodissaan, yksi vanhempiansa luona ja yksi on koditon.

Tutkimusongelmana yksi oli, mitä mieltä nuoret ovat jälkihuollon toimivuudesta. Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin jälkihuollon tiedon saamisesta etukäteen ennen jälkihuollon alkamista. Seuraavissa kolmessa kysymyksessä kysyttiin asiakassuunnitelmasta, onko tehty, tehtiinkö omien tarpeiden mukaisesti ja onko nuorten verkosto huomioitu jälkihuoltoa varten. Seuraavissa kysymyksissä oli sosiaalityöntekijät tarpeellisuuden määrittely. Kysymyksissä 10-17 kysyttiin mahdollisuudesta puhua sosiaalityöntekijän kanssa tarpeen vaatiessa, ovatko sosiaalityöntekijät kuunnelleet mieltä askarruttavista asioista ja saanut niihin vastauksia, ovatko sosiaaliohjaajat olleet ystävällisiä, onko asioiden hoitamiseen varattu riittävästi aikaa, onko ollut oma ohjaaja ja onko nuori saanut riittävästi tukea itsenäistymiseen ohjaajalta, tapasin sosiaaliohjaajani tarpeeksi usein jälkihuollon aikana ja sain riittävästi tietoa jälkihuollon palveluista. Lopuksi kysyttiin miten jälkihuolto on palvellut nuoria.

### 6.1 Nuorten kokemukset jälkihuollon toimivuudesta

Väittämissä 7-9 kyseltiin asiakassuunnitelmasta jälkihuollossa. Suurimmaksi osaksi asiakassuunnitelma oli tehty hyvin ja nuorten tarpeet ja verkosto oli otettu huomioon suunnitelmassa. Kaikille nuorille (f=7) oli tehty

asiakassuunnitelma jälkihuoltoa varten. Viisi nuorista vastasi olleensa täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä. Nuoret kokivat puutteita heidän tarpeensa huomioimisessa asiakassuunnitelmassa. Neljä nuorista olivat täysin samaa mieltä tarpeiden huomioimiseen, kaksi nuorista oli jokseenkin samaa mieltä ja yksi nuorista vastasi kysymykseen täysin eri mieltä. Verkoston huomiointi oli nuorten mielestä huomioitua, tähän kysymykseen kolme vastasi täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä. ( Taulukko 1).

Taulukko 1. Nuorten kokemukset asiakassuunnitelmasta ( n=7).

	TSM ☺ (f)	JSM ☹ (f)	TEM ☹ (f)
Minulle tehtiin asiakassuunnitelma jälkihuoltoa varten	5	2	-
Asiakassuunnitelmani jälkihuoltoa varten tehtiin omien tarpeideni mukaisesti	4	2	1
Asiakassuunnitelmassani on huomioitu verkostoni jälkihuoltoa varten	3	4	-

Väittämissä 10-17 käsiteltiin sosiaalityöntekijöiden tuen merkitystä. Sosiaalityöntekijöiden tukeen nuoret (f=7) olivat tyytyväisiä. He pääsivät tarpeen vaatiessa puhumaan sosiaalityöntekijälle, jos he sitä tarvitsivat. Mahdollisuudesta puhua sosiaalityöntekijän kanssa nuorista neljä vastasi täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaamieltä. Sosiaalityöntekijät myöskin ovat kuunnelleet heitä (f=7) askarruttavissa asioissa ja saaneet kysymyksiinsä vastauksia. Tähän kysymykseen nuorista viisi oli vastannut täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä. Nuoret myöskin kokivat saavansa heitä askarruttaviin kysymyksiin vastauksia, kaikki nuoret (f=6) olivat täysin samaa mieltä. Kuitenkin yksi vastanneista oli jättänyt vastaamatta kysymykseen. Sosiaalityöntekijät ovat myöskin olleet ystävällisiä jälkihuollon nuoria (f=6) kohtaan, neljä vastasi olleensa täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä. Tähän kysymykseen kuitenkin yksi jätti vastaamatta. (Taulukko 2).

Taulukko 2. Nuorten kokemukset sosiaalityöntekijöistä.

	TSM ☺ (f)	JSM ☹ (f)	TEM ☹ (f)
Minulla on ollut mahdollisuus puhua sosiaalityöntekijän kanssa tarpeen vaatiessa (n=7)	4	3	-
Sosiaalityöntekijät ovat kuunnelleet minua ( n=7)	5	2	-
Olen saanut vastauksia minua askarruttaviin kysymyksiin (n=6)	6	-	-
Sosiaalityöntekijät ovat olleet ystävällisiä ( n=6)	4	2	-

Nuorten (n=5) mielestä heidän asioidensa hoitamiseen oli varattu riittävästi aikaa. Kysymykseen nuorista kolme vastasi täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä, kaksi jätti vastaamatta kysymykseen. Omaan sosiaaliohjaajaan nuoret (n=6) olivat tyytyväisiä itsenäistymisensä tukijana. Nuorista (n=6) neljä vastasi tähän kysymykseen täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä. Sosiaaliohjaajat olivat nuorten (n=6) mielestä antaneet tarpeeksi tukea itsenäistymisessä nuorille. Nuorista neljä oli vastannut kysymykseen täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä. Suurimmaksi osaksi sosiaalityöntekijöiden tapaamisia on ollut nuorilla (n=6) riittävästi. Viisi nuorista vastasi olleensa täysin samaamieltä ja yksi jokseenkin samaa mieltä. Sosiaaliohjaajiin liittyvissä kysymyksissä yksi nuorista on jättänyt kokonaan vastaamatta. (Taulukko 3).



Taulukko 3. Nuorten kokemukset sosiaaliohjaajista.

	TSM ☺ (f)	JSM ☺ (f)	TEM ☹ (f)
Asioideni hoitamiseen on varattu riittävästi aikaa (n=5).	3	2	-
Minulla oli oma sosiaaliohjaaja itsenäistymiseni tukena (n=6).	4	2	-
Sain sosiaaliohjaajalta tarpeeksi tukea itsenäistymisessäni (n=6).	4	2	-
Tapasin sosiaaliohjaajaa riittävän usein jälkihuollon aikana (n=6).	5	1	-

## 6.2 Nuorten kokemukset jälkihuollon tiedon riittävydestä

Tutkimus ongelmaan kaksi, mistä asioista nuoret tarvitsevat enemmän tietoa jälkihuollosta vastasivat kysymykset kuusi sekä 18-19. Nuorten mielestä he eivät olleet saaneet riittävästi tietoa jälkihuollosta. Kysymykseen nuorista kaksi vastasi, että sai riittävästi tietoa etukäteen eli nuoret olivat täysin samaa mieltä, viisi nuorista vastasi vain olleensa jokseenkin samaa mieltä asiasta. Nuoret ovat kokeneet saavansa riittävästi tietoa jälkihuollonpalveluista. Neljä nuorista vastasi olleensa täysin samaa mieltä ja kaksi vastasi olleensa jokseenkin samaa mieltä, yksi kuitenkin jätti vastaamatta kysymykseen. Jälkihuolto oli myöskin palvellut nuoria hyvin. Neljä oli tähänkin kysymykseen vastannut täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä tähän kysymykseen kuitenkin yksi oli jättänyt vastaamatta. (Taulukko 4).

Taulukko 4. Nuorten kokemukset jälkihuollon palveluista.

	TSM ☺ (f)	JSM ☹ (f)	TEM ☹ (f)
Sain jo etukäteen riittävästi tietoa jälkihuollosta (n=7).	2	5	-
Olen kokenut saavani riittävästi tietoa jälkihuollosta (n=6).	4	2	-
Jälkihuolto on palvellut minua hyvin (n=6).	4	2	-

Kysymyksessä 20 kysyttiin miten Salon jälkihuoltoa voitaisiin kehittää? Tähän nuoret eivät olleet vastanneet mitään. Oletuksena on, että Salon jälkihuollossa toimii kaikki hyvin, eikä kehittämideoita ole.

## 7 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Nuorten hoitotyössä tulee ottaa huomioon, heidän ominaispiirteensä sekä tilanteensa sekä heidän käsityksensä hyvästä olostaan sekä terveydestä. Nuoret ovat vasta kehitysvaiheessa joten on tärkeää, että hoitohenkilökunta kertoo heidän oikeuksistaan tehdä päätöksiä omasta hoidostaan. Nuorten hoitotyössä on tärkeää ottaa hoitoon mukaan nuoren läheiset/tukiverkosto. Täytyy kuitenkin muistaa, että nuorten hoitotyössä ensisijaisena asiakkaana on aina nuori itse. Hoitotyöntekijän tulee varoa kaikissa tilanteissa syyllistämästä nuorta tai hänen vanhempiaan, perhettä on tuettava ja yritettävä löytää uudenlaisia hyviä ratkaisuja, jotka auttavat perhettä eteenpäin. (Leino-Kilpi & Välimäki 2014.)

Kyselytutkimuksessa oli tärkeää ilmaista nuorille, että kysely on vapaaehtoinen sekä nimetön ja opinnäytetyöntekijöitä koskee vaitiolovelvollisuus nämä on kerrottu saatekirjeessä. Kyselyyn vastanneilla on oikeus yksityisyyteen. Kenenkään tiedot eivät tule missään vaiheessa esille tutkimuksen aikana. Kysely on täysin luottamuksellinen. Kyselyyn vastanneilla on myös itsemääräämisoikeus, joka tässä tapauksessa tarkoittaa vapaaehtoista osallistumista kyselyyn. Opinnäytetyön kyselyssä nuoret saivat tehdä rauhassa kyselylomakkeen, jonka vuoksi kysely oli luotettavampi.

Lainsäädännössä nuoria käsitellään yleensä erityistapauksina. Nuorten mielipide tulee huomioida häntä koskevissa asioissa hänen kehityksensä mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii nuorten valtuutettu, jonka tehtävänä on arvioida lasten- ja nuorten oikeuksien toteutumista ja seurata heidän elinolojaan, arvioida lainsäädäntöä ja niiden vaikutuksia hyvinvointiin, edistää lasten ja nuorten edun toteutumista, pitää yhteyttä lapsiin ja nuoriin ja välittää heistä saama tieto päätöksentekoihin, kehittää yhteistyötapoja eri toimijoiden välille, välittää lapsia ja nuoria koskevia asioita viranomaisille. (Leino-Kilpi & Välimäki 2014.) Tutkimuksen aineiston kerättiin nuorilta, koska tavoitteena oli selvittää heidän kokemuksiaan jälkihuollosta ja sen toimivuudesta. Nuorille teetetyssä kyselyssä saatiin näkökulma heidän kokemuksiinsa ongelmakohtiin sekä niihin asioihin, joita he pitävät tärkeinä

itsenäistymisessä. Näitä näkökulmia olisi tulevaisuudessa mahdollisuus kehittää jälkihuollon toiminnassa.

Nuorilla on oikeus ilmaista mielipiteensä ja tulla huomioituksi asioissa, tai toimenpiteissä, jotka koskettavat häntä itseään. Nuorelle tulee kertoa, mitä hänelle tehdään ja että hänen omia näkemyksiään kuunnellaan. Nuorten yksityisyyttä tulee myöskin kunnioittaa, joka tilanteessa. Nuoret ovat hoitotyönasiakkaina arvokkaita. Arvokkuus liittyy siihen, että heillä on eletävänään vielä kokonainen elämä edessään. (Leino-Kilpi & Välimäki 2014.) On tärkeää, että nuoret vastaavat kyselyyn "omalla suullaan". Tärkeintä on saada luotettava ja rehellinen mielipide. Muiden mielipiteiden ei tulisi saada vaikuttaa nuorten omiin vastauksiin.

Kyselylomaketta ei ollut aikaisemmin käytetty missään tutkimuksissa. Kyselylomake laadittiin opinnäytetyön tutkimusta varten jälkihuollon piirissä olevien nuorten mukaiseksi. Kyselylomaketta laadittiin yhdessä jälkihuoltotiimin kanssa. Kyselylomakkeen esitestausta koehenkilöillä ei toteutettu ennen varsinaisen tutkimuksen alkua. Luotimme Salon kaupungin sosiaalityöntekijöiden mielipiteisiin toimivasta kyselylomakkeesta. Kyselytutkimuksessa luotettavuuteen saattoi vaikuttaa se, että nuoret saivat kiitokseksi osallistumisesta tutkimukseen leffalipuin, jolloin heille oli tärkeämpää vastata kyselyyn.

Kyselytutkimuksessa pyrittiin välttämään virheiden syntymistä ja saamaan kyselystä luotettavan. Luotettavuuden mittarina käytettiin validiteettia, joka kertoo kyselyn pätevydestä. Se tarkoittaa mittaria, jonka tarkoituksena on mitata juuri sitä mitä pitääkin. (Hirsjärvi ym 2009.)

Toisena luotettavuuden mittarina käytettiin reliabiliteettia. Reliabiliteetti kertoo ei-sattumanvaraisista tuloksista. (Hirsjärvi ym 2009.) Reliabiliteettikysymykset liittyvät ensisijaisesti tutkimuksen vaiheeseen, jossa siirrytään empiirisestä aineistosta analyysin kautta tulkintaan. Tutkijan tulee aineistoa käsiteltäessä

noudattaa yksiselitteisiä luokittelu- ja tulkintasääntöjä. Tutkimusraporttia kirjattaessa tulee ottaa huomioon reliabiliteettikysymyksiin liittyvät kriteerit; analyysin arvioitavuus ja uskottavuus. (Anttila 1998.)

Lähde-materiaali oli melkein kaikki todella uutta, joten se lisää työn luotettavuutta. Tietoa haettiin pelkästään suomen- ja englanninkielellä, muiden kielten lähteistä olisi voinut löytyä enemmän uutta tietoa. Tiedon hakua vaikeutti se, ettei ollut luku-oikeutta kaikkiin tietokantojen tutkimuksiin. Opinnäytetyöstä olisi tullut luotettavampi, jos olisi kokoontunut enemmän tekemään työtä yhdessä.

Kerätyillä kyselyillä on ollut tarkoitus parantaa tutkimuksen luotettavuutta sekä saada kattavampi kokonaiskuva jälkihuollon palveluista, jotka ovat tukeneet/eivät ole tukeneet nuorta. Kyselyn aloittamisen ajankohta kuitenkin venyi kevään aikana ja kyselyt toimitettiin myöhään, kyselylle jäi noin kuukausi aikaa. Kyselyt olisi pitänyt saada aikaisemmin täytettäväksi, jotta vastauksia olisi saatu enemmän. Kyselylomakkeista saatava tieto tulisi olla käytettävissä jälkihuoltotyön kehittämisessä. Kyselyn pienen otoksen vuoksi ei tuloksista kuitenkaan voi tehdä pitkälle johtavia tulkintoja. Tuloksia ei voi myöskään yleistää, koska otanta oli pieni ja kohdistui vain Salon kaupungin nuoriin, jotka asioivat kyselyaikana sosiaalitoimessa. Pieni otos ei anna kattavaa kokonaiskuvaa Salon kaupungin jälkihuollon tilanteesta.

## 8 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Salon kaupungin sosiaalitoimen jälkihuollossa olevien nuorten kokemuksia jälkihuollon tukitoimista. Tavoitteena on kehittää jälkihuoltoa nuorten näkökulmasta.

Jälkihuollon nuorille tehdyistä kyselylomakkeista saatiin nuorten näkemyksiä jälkihuollon onnistumisista sekä kehittämiskohteista. Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää jälkihuoltoa nuorten näkökulmasta. Onnistuneena kokemuksena nuorille on syntynyt kokemus sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan tavoitettavuudesta. Suurimmalla osalla tutkimukseen osallistuvilla nuorilla oli yhteistä laitostausta. Nuoret eivät kertoneet jälkihuollossa mielestään kehitettäviä asioita avoimeen kysymykseen.

Tutkimus ongelma yksi oli, mitä mieltä nuoret ovat jälkihuollon toimivuudesta. Väittämät kertoivat, että asiakassuunnitelma oli tehty suurimmalle osalle nuorista ja nuorten omat tarpeet oli huomioitu tätä tehdessä. Oma suunnitelmaa luodessa verkoston huomioiminen oli positiivista. Kuitenkin negatiivisena osana esiintyi tarpeiden huomioiminen. Nuoret kokivat kaikenkaikkiaan saavansa tietoa etukäteen jälkihuollon palveluista melko yksimielisesti. Sosiaaliohjaajiin nuoret olivat tyytyväisiä ja suurimmalla osalla nuorista oli oma sosiaaliohjaaja. Asioiden hoitamiseen kaksi nuorista olisi kaivannut hieman enemmän aikaa.

Jurvansuu (2013) kehittämishankkeen mukaan keskeiseksi tueksi nuoret kokevat hyvän suhteen sosiaalityöntekijän kanssa. Ilman toimivaa suhdetta nuori on vaarassa jäädä palvelujen ulkopuolelle ja vaikka saakin palveluita, nuori ei ole tilanteeseen tyytyväinen. Nuoret kokevat tärkeimmäksi lähiverkostonsa, joilta tulee ensisijainen ja konkreettinen tuki nuorelle silloin kun hän sitä tarvitsee. Lastensuojelun jälkihuollon palveluita tulisi kehittää asiakaslähtöisesti nuorten yksilöllisiä tarpeita vastaavaksi heidän osallisuuttaan tukien.

Nuorten kokemukset sosiaaliohjaajista olivat positiivisia. Kyselyssä nuoret olivat samaa mieltä sosiaaliohjaajien toiminnasta. Sosiaaliohjaajien aika nuorille on ollut suurimmaksi osaksi riittävää ja he ovat saaneet paljon tukea sosiaaliohjaajiltaan. Tulokset ovat yllättävän hyviä, koska tiedämme sosiaalityöntekijöiltä ja sosiaaliohjaajilta vaadittavan paljon palveluja ja tukea. Sosiaalityö jälkihuollon kohdalta on Salossa ilmeisen hyvällä mallilla, koska nuoret kokivat pääsevänsä sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan luo tarpeeksi usein sekä heille oli varattu riittävästi aikaa työntekijöiden kanssa.

Yleisesti ottaen voitaisiin todeta että nuoret ovat tyytyväisiä Salon kaupungin jälkihuollon palveluihin ja että he ovat saaneet riittävästi tietoa niistä. Kehittämiskohde voisi tulevaisuudessa olla miten nuoren omia tarpeita voitaisiin enemmän hyödyntää suunnitelmaa luodessa.

Muissa tutkimuksissa todettiin, että jälkihuollon sosiaalityöntekijöiden ajan järjestäminen on ollut haastavaa resurssien puutteen sekä kuormituksen vuoksi (Törmä ym. 2003). Tutkimuksessa joka, tehtiin kuitenkin todettiin, että Salon jälkihuollon sosiaalityöntekijöiden saatavuus on ollut helppoa ja nuoret ovat olleet tyytyväisiä saamaansa palveluihin. McGeen (2014) tehdyssä tutkimuksessa huomioitiin kuinka paljon haasteita jälkihuollon laadukkaat palvelut vaativat sosiaalityöntekijöiltä. Tukihenkilöiden tapaamisen vähyyys todettiin haittana myöskin Jokisen tutkimuksessa. Huotarinen tutkimuksessa taas todettiin, että sosiaalityöntekijöiden tuki on koettu tärkeänä osana itsenäistymistä. Jurvansuun (2013) tutkimuksessa todettiin, että suhde sosiaalityöntekijään on koettu tärkeänä osana jälkihuoltoa. Kokkosen tutkimuksessa poikkeaa kaikista muista tutkimuksista siten ettei sosiaalityöntekijöiden tukea pidetty niin merkityksellisenä kuin aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu.

Lähiverkoston apu todettiin kaikissa tutkimuksissa kiistattomana apuna. Lähiverkoston tuki oli nuorille tärkeää ja nuorten lähiverkoston vähyyys koettiin ongelmallisena, jotta itsenäistyminen onnistuisi (Jokinen 2011). Tärkeäksi apukeinoiksi koettiin sosiaalityöntekijöiden tuki, mutta kuitenkin tärkeimmäksi

koettiin lähiverkoston antama tuki nuorelle (Jurvansuu 2013). Tutkimuksen mukaan jälkihuollon tuki oli todella tärkeä apu itsenäistymisen tukemiselle, eikä parannettavia asioita löydetty. Kuitenkin Varho-Soinisen tutkimuksessa todettiin, että jälkihuollolla on vielä parantamisen varaa kaikissa osa-alueissa.

Tutkimus vahvisti jo olemassa olevaa tietoa jälkihuollon toiminnasta; sosiaalityöntekijöiden tuki on tärkeää, jotta nuori pystyy itsenäistymään vapaasti. Tärkein kuitenkin on lähiverkoston tuki, joka auttaa nuorta jaksamaan. Tutkimus toi lisää tietoa kuinka hyvin Salon sosiaalityöntekijät osaavat asiansa. Kyselylomakkeista todettiin, että suurin osa palautteesta oli positiivista jälkihuollon työntekijöille.

Tutkimuksen aikana on ollut kiinnostavaa perehtyä työhön uudella tavalla, erilaisista näkökulmista. Kun tutkimustyö lähti käyntiin on kiinnostus noussut uudelle asteelle nuorten hyvinvointia kohtaan. Ajattelutapa on muuttunut aivan uudeksi opinnäytetyön tekemisen aikana. Tutkimus on tuonut paljon tietoa asiakaslähtöisestä näkökulmasta. Tutkimuksen tulosten mukaan ensisijaisesti tulee kiinnittää huomiota hyvän ja luottamuksellisen suhteen luomiseen sosiaalityöntekijöiden kanssa. Yhteiset tapaamiset ovat nuorille tärkeää koulutuksen, työn ja yhteiskuntaan kiinnittymisen vuoksi. Verkosto on myöskin hyvin tärkeä osa, läheiset pystyvät tukemaan ja sitoutumaan nuoreen ja auttavat nuorta selviytymään arkipäivän haasteista jälkihuollon aikana ja sen jälkeen.

Kehittämisideana voitaisiin tehdä haastattelu tutkimus nuorille. Haastattelututkimuksen aikana voitaisiin saada enemmän nuorista irti tietoa ja kysellä yksityiskohtaisemmin nuorten mielipiteistä jälkihuoltoa kohtaan. Kyselytutkimuksessa selvisi, ettei nuorten asiakassuunnitelmia ole tehty nuorien omien tarpeiden mukaan, joten sitä tulisi jatkossa kehittää.



## LÄHTEET

Anttila, P. 1998. Laadullisen tutkimuksen reliabiliteetti. Metodix. Viitattu 3.2.2015.

[http://www.metodix.com/fi/sisallys/01\\_menetelmat/01\\_tutkimusprosessi/02\\_tutkimisen\\_taito\\_ja\\_tiedon\\_hankinta/10\\_tutkimuksen\\_luotettavuus/10\\_2\\_1laadullisen\\_tutkimuksen\\_reliabiliteetti](http://www.metodix.com/fi/sisallys/01_menetelmat/01_tutkimusprosessi/02_tutkimisen_taito_ja_tiedon_hankinta/10_tutkimuksen_luotettavuus/10_2_1laadullisen_tutkimuksen_reliabiliteetti).

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15 uudistettu painos. Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti. s. 231. Helsinki: Tammi. Viitattu 3.3.2015.

Huotari, R. 2010. "Omillaan toimeen tuleva aikuinen? Lastensuojelun jälkihuolto nuoren itsenäistymisen tukijana". Viitattu 3.2.2015.  
[http://epublications.uef.fi/pub/urn\\_nbn\\_fi\\_uef-20110014/urn\\_nbn\\_fi\\_uef-20110014.pdf](http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20110014/urn_nbn_fi_uef-20110014.pdf).

Ilonen, P. 2008. Jälkihuoltosuunnitelma sekä jälkihuollossa olleiden nuorten voimavarojen merkitys selviytymisessä. Viitattu 3.12.2014.  
<http://www.apkilonen.net/jalkihuollosta.pdf>.

Internetix. 2013. frekvenssijaukautumista. Viitattu 18.5.2015.  
[http://opinnot.internetix.fi/fi/muikku2materiaalit/lukio/mab/mab05/1\\_tilastotieteen\\_lahtokohdat/mab5\\_1.5\\_frekvenssijakaumista.pdf?C:D=1846527&m:selres=1846527](http://opinnot.internetix.fi/fi/muikku2materiaalit/lukio/mab/mab05/1_tilastotieteen_lahtokohdat/mab5_1.5_frekvenssijakaumista.pdf?C:D=1846527&m:selres=1846527).

Jokinen, P. 2011. Jälkihuollossa olevien nuorten kokemuksia ammatillisesta tukihenkilötoiminnasta. Helsingin yliopisto. Viitattu 3.3.2015.  
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/24885/graduloppu.pdf?sequence=2>.

Jurvansuu, R. 2013. ”Jälkihuolto rulettaa”- Jälkihuollossa olevien nuorten osallisuuden kokemus koulutus- ja työelämään kiinnittymisessä. Viitattu 7.5.2015.

[https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57429/Jurvansuu\\_Riitta.pdf?sequence=1](https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57429/Jurvansuu_Riitta.pdf?sequence=1).

Jyväskylän yliopisto. 2013. Koppa. Viitattu 1.6.2015.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>.

Kokkonen, P. 2005. Jälkihuolto ponnahtauslautana itsenäiseen aikuisuuteen. Helsingin yliopisto. Viitattu 2.4.2015.

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/10249>.

Kurkela, R. 2013. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. Virsta. Viitattu 3.4.2015. <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>.

Känkänen, P & Laaksonen, S. 2006. Selvitys sijaishuollon ja jälkihuollon nykytilasta ja kehittämistarpeista. Lastensuojelun kehittämisohjelma. Viitattu 24.9.2014. <http://www.sosiaaliportti.fi/File/7d9702b1-7343-49cf-a3e836d4ceb9ead1/Loppuraportti.pdf>.

Laaksonen, S. 2005. Jälkihuolto. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 24.9.2014. <http://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/jalkihuolto>.

Laaksonen, S. 2004. Jälkihuolto-opas. Lastensuojelun keskusliitto. Helsinki, 18 & 31. Viitattu 23.3.2015.

Leino-Kilpi & Välimäki. 2014. Etiikka lasten ja nuoren hoitotyössä. Etiikka hoitotyössä. Sanoma pro Oy, Helsinki. 218-231. Viitattu 23.3.2015.

Lastensuojelulaki. 417/2007. Viitattu 20.10.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20070417>.

Lastensuojelulaki. 13.4.2007/417. Viitattu 20.10.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>.

McGhee, K., Lerpiniere, J., Welch, V., Graham, P., Harkin, B. 2014. Throughcare and Aftercare Services in Scotland's Local Authorities. A National Study. Viitattu 24.4.2015.

<http://www.celcis.org/media/resources/publications/Throughcare-and-aftercare-in-scotlands-local-authorities.pdf>.

Perhe- ja sosiaalipalvelut. 2014. Taloudellinen tuki. Turku. Viitattu 23.11.2014.

<http://www.turku.fi/public/default.aspx?nodeid=9468&culture=fi-FI&contentlan=1>.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2012a. Lastensuojelu. Viitattu 23.11.2014.

[http://www.stm.fi/sosiaali\\_ja\\_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/lastensuojelu](http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/lastensuojelu).

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2012c. Huostaanotto. Viitattu 23.11.2014.

[http://www.stm.fi/sosiaali\\_ja\\_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/lastensuojelu/huostaanotto](http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/lastensuojelu/huostaanotto).

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2012b. Sijaishuoltoa huostaan otetulle. Viitattu 23.11.2014.

[http://www.stm.fi/sosiaali\\_ja\\_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/lastensuojelu/sijaishuolto](http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/lastensuojelu/sijaishuolto).

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2009. Avohuollon tukitoimet lastensuojelussa. Viitattu 23.11.2014.

[http://www.stm.fi/sosiaali\\_ja\\_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/lastensuojelu/avohuollon\\_tukitoimet](http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/lastensuojelu/avohuollon_tukitoimet).

Sosiaali- ja terveyspalvelut. 2011. Nuorisohuolto. Espoo. Viitattu 23.11.2014.

[http://www.espoo.fi/fi-fi/sosiaali\\_ja\\_terveyspalvelut/Lapsiperheiden\\_palvelut/Lastensuojelu/Nuorisohuolto](http://www.espoo.fi/fi-fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/Lapsiperheiden_palvelut/Lastensuojelu/Nuorisohuolto).

Taanila, A. 2014. Määrällisen aineiston kerääminen. Viitattu 14.5.2015.

<http://myy.haaga-helia.fi/~taaak/t/suunnittelu.pdf>.

Tapio, V. 2010. Jälkihuolto itsenäisyys vai yksinäisyys? Think-tank. Viitattu 2.12.2014. [http://www.sosiaalitaito.fi/ep/tiedostot/tapiovesa240310\\_ulappa.pdf](http://www.sosiaalitaito.fi/ep/tiedostot/tapiovesa240310_ulappa.pdf).

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Jälkihuolto. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 15.2.2015.

<http://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/jalkihuolto>.

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. 2015. Yleiset edellytykset jälkihuollon järjestämiselle. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 22.11.2014.

<http://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/jalkihuolto>.

Sinikka Törmä, S., Kaakinen, J., Uusi-Niemi-Pirhonen, M., Laiho, K. 2009. Jälkihuoltoselvitys. Sosiaalikehitys Oy ja Pikassos Oy. Viitattu 23.4.2015.

[http://www.sosiaalikehitys.com/uploads/JALKIHUOLTOSELVITYS\\_2009.pdf](http://www.sosiaalikehitys.com/uploads/JALKIHUOLTOSELVITYS_2009.pdf).

Valtari, M. 2006. SPSS-perusteet. Helsingin yliopisto. Viitattu 22.3.2015.

<http://www.helsinki.fi/~komulain/Tilastokirjat/04.%20Valtari-Spss-opas.pdf>.

Varho-Soininen, A. 2003. Jälkihuollossa olevien nuorten itsenäistyminen ja elämänhallinta. Viitattu 20.4.2015. <https://tampub.uta.fi/handle/10024/90688>.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa- määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki.

Viitattu 30.3.2015. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>.

Wiljanen, S. 2013. Kvalitatiiviset tutkimus. Konsulttiyhtymä Aika. Viitattu

3.3.2015. <http://www.konsulttiyhtymaika.fi/tutkimus/kvalitatiiviset-tutkimukset>.

# Liite 1 Tutkimuslupa

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU  
Terveysala, Salo  
Ylhäistentie 2  
24130 SALO  
Puh. (02) 263 350  
Fax. (02) 2633 6179

## ANOMUS OPINNÄYTETYÖN AINEISTON KOKOAMISEKSI

Tutkimuksen nimi	Jälkihuollon vaikuttavuus yli 18-vuotiaiden keskuudessa Salon kaupungissa.
Tutkimusongelma	1. Mitä mieltä nuoret ovat jälkihuollon toimivuudesta? 2. Mistä asioista nuoret tarvitsevat enemmän tietoa jälkihuollosta.
Tutkimuksen kohde ja aineiston keruumenetelmä	Tutkimuksen kohteena ovat Salon kaupungin jälkihuollon asiakkaina olevat yli 18-vuotiaat nuoret. Tutkimuksen toteutamme kyselylomakkeella, jonka toimitamme Saion kaupungin sosiaalitoimistolle. Sosiaalitoimistolla käyvät nuoret voivat osallistua tutkimukseen vastaamalla kyselylomakkeeseen.
Aineiston ko-koamisajankohta	Huhtikuu 2015
Tutkimuksen arvioitu valmistumisajankohta	Toukokuu 2015
Tutkimussuunnitelma hyväksytty	23,2 2015
Tutkimuksen ohjaajat	Tiina Pelander puh 0449075486 Sirpa Nikunen 0449075494 
Sitoudumme käyttämään kokoamaamme aineistoa tutkimusongelman puitteissa ja siten, että tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden anonymiteetti säilyy.	
Tutkimuksen tekijät Hoitotyön koulutusohjelma, NHHSS12 (suuntautumisvaihtoehto) (ryhmä)  Lotta Karro, Linda Björkqvist, Jenna Peuraniemi (nimi)  Nummentie 12 as 17 25250 Märynummi (osoite)  0405065791 (puhelinnumero)	

Anomus käsitelty

/ 20  
( ) lupa myönnetty  
( ) lupa eväty, peruste \_\_\_\_\_

Allekirjoitus \_\_\_\_\_

Anomus ja tutkimussuunnitelma toimitetaan yhtenä kappaleena, josta toimeksiantaja lähettää kopiot yhdelle opiskelijalle, yhdelle ohjaavalle opettajalle ja kullekin työhön osallistuvalla toimipisteelle. Alkuperäinen jää toimeksiantajalla. Valmis työ toimitetaan toimeksiantajalle sovitulla tavalla.

Tutkimuslupa

Tutkimuslupa, Jälkihuollon vaikuttavuus yli 18-vuotiaiden keskuudessa Salon kaupungissa  
586/07.01.04.01.03/2015

Turun ammattikorkeakoulun Salon yksikössä hoitotyön koulutusohjelmassa opiskelevat Lotta Karro, Linda Björkqvist ja Jenna Peuraniemi pyytävät tutkimuslupaa opinnäytetyön aineiston kokoamiseksi. Opinnäytetyön aihe on Jälkihuollon vaikuttavuus yli 18-vuotiaiden keskuudessa Salon kaupungissa. Opinnäytetyön kohteena ovat Salon kaupungin jälkihuollon asiakkaina olevat yli 18-vuotiaat nuoret. Tutkimus toteutetaan kyselylomakkeella, joka toimitetaan lastensuojeluun ja asiakkaina olevat nuoret voivat osallistua tutkimukseen vastaamalla kyselylomakkeeseen.

Päätöksen peruste

Salon kaupungin hallintosääntö § 17

Päätös

Myönnän tutkimusluvan Lotta Karrolle, Linda Björkqvistille ja Jenna Peuraniemelle opinnäytetyön aineiston kokoamiseksi.



Eeva Purhonen  
Sosiaalipalveluiden päällikkö

## Liite 2 Kyselylomake

Vastaa ohessa oleviin kysymyksiin. Ympyröi/rastita valitsemasi vaihtoehto tai vastaa sille annettuun tilaan.

1. Ikäni \_\_\_\_\_v.

2. Nainen / Mies

3. Olen A) Opiskelija B) Työelämässä C) Työtön D) Muu

4. Missä asuin ennen jälkihuollon alkamista ?

A) Laitoksessa B) Sijaisperheessä C) Kotona

5. Asun tällä hetkellä

A) Vanhempien luona B) Sukulaisten luona C) Omassa kodissani  
D) Tukiasunnossa E) Jossakin muualla, missä? \_\_\_\_\_

**Miten koet jälkihuollon sinun kohdallasi toteutuneen? Vastaa joka kohtaan (☺ Täysin samaa mieltä, ☹ jokseenkin samaa mieltä, ☹ täysin eri mieltä)**

	TSM	JSM	TEM
6) Sain jo etukäteen riittävästi tietoja jälkihuollosta	☺	☹	☹
7) Minulle tehtiin asiakassuunnitelma jälkihuoltoa varten	☺	☹	☹
8) Asiakassuunnitelmani jälkihuoltoa varten tehtiin omien tarpeideni mukaisesti	☺	☹	☹
9) Asiakassuunnitelmassani on huomioitu verkostoni jälkihuoltoa varten	☺	☹	☹

- 10) Minulla on ollut mahdollisuus puhua sosiaalityöntekijän kanssa tarpeen vaatiessa ☺ ☹ ☞
- 11) Sosiaalityöntekijät ovat kuunnelleet minua ☺ ☹ ☞
- 12) Olen saanut vastauksia minua askarruttaneisiin kysymyksiin ☺ ☹ ☞
- 13) Sosiaalityöntekijät ovat olleet ystävällisiä ☺ ☹ ☞
- 14) Asioideni hoitamiseen on varattu riittävästi aikaa ☺ ☹ ☞
- 15) Minulla oli oma sosiaaliohjaaja itsenäistymiseni tukena ☺ ☹ ☞
- 16) Sain sosiaaliohjaajalta tarpeeksi tukea itsenäistymisessäni. ☺ ☹ ☞
- 17) Tapasin sosiaaliohjaajaa riittävän usein jälkihuollon aikana. ☺ ☹ ☞
- 18) Olen kokenut saavani riittävän tietoa jälkihuollon palveluista ☺ ☹ ☞
- 19) Jälkihuolto on palvellut minua hyvin ☺ ☹ ☞

20. Miten sinun mielestäsi voitaisiin kehittää Salon kaupungin jälkihuoltoa?

Kiitos jo etukäteen vastauksista!



## Liite 3 Saatekirje

Hei nuoriso!

Opiskelemme Turun ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajaksi, tämä kysely liittyy opinnäytetyöhömmme. Opinnäytetyössämme on tarkoitus tutkia nuorten eli juuri sinun tyytyväisyyttä Salon kaupungin jälkihuoltopalveluihin ja miten palveluita voisi kehittää. Sinun henkilökohtaiset vastauksesi kyselyyn ovat meille tärkeitä.

Osallistuminen kyselyyn on vapaaehtoista. Antamasi vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eikä sinun henkilöllisyytesi tule esiin missään vaiheessa. Vastauslomakkeesi on vain opinnäytetyöntekijöiden käytössä ja ne hävitetään tutkimuksen päätyttyä. Kyselyn vastaamiseen menee korkeintaan 15min. Vastaamalla kyselyyn saat kiitokseksi leffalipun!

Olemme saanneet tutkimusluvan Salon kaupungilta kyselyn suorittamiseen. Tutkimuksemme valmistuu keväällä 2015. Opinnäytetyötämme ohjaavat Turun ammattikorkeakoulun opettajat Tiina Pelander (tiina.pelander@turkuamk.fi) ja Sirpa Nikunen (sirpa.nikunen@turkuamk.fi)

Jos sinulla on kysyttävää, vastaamme mielellämme [jenna.peuraniemi@students.turkuamk.fi](mailto:jenna.peuraniemi@students.turkuamk.fi)

Yhteistyöstä etukäteen kiittäen,

Linda Björkqvist, Lotta Karro, Jenna Peuraniemi  
Hoitotyönopiskelijat